

Reactienota participatie Biodiversiteit

datum: november 2022
(naschrift januari 2023)

Steller: Eenheid Openbare Ruimte

Tijdslijn

De aanloop naar het beleidsplan Groen en Biodiversiteit is enkele jaren geleden gestart. Het is goed om even kort te schetsen waar we vandaan komen. De daadwerkelijk aanloop startte in 2019 met een startnotitie Groen en Biodiversiteit welke is vastgesteld door de raad. In februari 2020 hebben inwoners en organisaties gesproken met de gemeente over biodiversiteit en samenwerken. De eerste zaadjes voor het nieuwe beleid zijn tijdens deze participatiebijeenkomst geplant. De uitkomsten zijn opgenomen in het rapport van Arcadis “Biodiversiteit, natuur en groen in Dalfsen. Dit rapport had als doel om de actuele staat van de natuur, het (openbaar) groen en de biodiversiteit in de gemeente in beeld te krijgen. Dit om goed inzicht te hebben om -in het kader van de omgevingswet- integraal beleid te kunnen maken. Het rapport geeft 1) een nulmeting biodiversiteit, 2) een evaluatie van het groenbeleid en 3) inzicht in de kansen voor biodiversiteit.

Met de behandeling van de Kadernota Groen en Biodiversiteit begin 2021 is het rapport van Arcadis vastgesteld, waarmee de weg is vrijgemaakt om het beleidsplan op te stellen. Het rapport “Biodiversiteit Voor Elkaar in het groene landschap” is hiervoor in juni 2022 op de raadsagenda geplaatst. Het is inhoudelijk niet behandeld doordat het voortijdig van de agenda gehaald is. De argumentatie hiervoor is het gevoel van onvoldoende participatie bij de totstandkoming van het eindproduct. Een deel van de participatie heeft in de praktijk plaatsgevonden eerder in de genoemde tijdslijn. Daarbij was de gedachte om bij de op te stellen uitvoeringsplannen verder invulling te geven aan participatie. Het idee was om dit met specifieke doelgroepen per thema op te starten.

Ook moet worden opgemerkt dat de tijdslijn grotendeels gelijk loopt met de lijn van Corona. De boodschap om meer invulling te geven aan participatie is dan ook opgepakt als mooie kans voor verdere verdieping en het vergroten van het Groene Netwerk, één van de doelen van het beleid.

Bijeenkomst Biodiversiteit 13 september 2022

Voor de invulling van participatie is gekozen voor een fysieke bijeenkomst. Op 13 september is er in de werkschuur van Havezate Den Berg een interactieve bijeenkomst Biodiversiteit georganiseerd. Hiervoor zijn alle (groene) organisaties uitgenodigd, die ook in het voortraject benaderd/betrokken zijn geweest. Dit varieert van lokale (licht)groene verenigingen en initiatiefnemers tot

(donker)groene partijen als Landschap Overijssel en Staatsbosbeheer. Van raadsleden en collega's van andere gemeenten tot betrokken inwoners, agrariërs en landgoedeigenaren. Naast de uitnodiging voor de fysieke bijeenkomst zijn inwoners/organisaties uitgenodigd om te reageren via een reactieformulier op de website.

Belangrijkste doel van de bijeenkomst was om belanghebbenden de mogelijkheid te bieden feedback te geven op het beleidsplan. Door met elkaar hierover in gesprek te gaan worden inzichten gedeeld. Op deze manier wordt automatisch gewerkt aan het zo gewenste Groene Netwerk. Mensen ontmoeten elkaar, spreken elkaar op een informele wijze en krijgen inzichten van anderen mee. Ze worden meegenomen in initiatieven van anderen, doen kennis op en bouwen ook aan hun eigen (groene) netwerk. Ook is er voorzichtig vooruit gekeken. Aan welke stappen kunnen we denken bij het opstellen van uitvoeringsplannen? Welke rol is er daarbij voor wie weggelegd? Welke bouwstenen komen in de nabije toekomst in beeld en welke prioriteit kunnen we hierbij aangeven?

Opbrengsten bijeenkomst

Met iets meer dan 50 belangstellenden kunnen we spreken van een goede opkomst. Onder goede weersomstandigheden is er gestart met een plenaire aftrap in de werkschuur waarbij wethouder Ruud van Leeuwen de aanleiding heeft geschetst. Kars Veling van de Vlinderstichting heeft de aanwezigen via een boeiende en enthousiaste presentatie meegenomen in het belang van biodiversiteit. Jessica Winter van de Provincie Overijssel heeft vervolgens het verhaal verteld van "Natuur voor Elkaar". Wat valt er allemaal onder dit programma en hoe draagt het bij aan onze gemeenschappelijke doelen om mens en natuur te verbinden. En hoe gaat "De Groene Karavaan" die begin 2023 door het Vechtdal gaat rijden hier mede aan bijdragen.

In het tweede deel van de bijeenkomst hebben de aanwezigen per gehanteerde bouwsteen hun feedback kunnen geven in een eerste ronde. Hiervoor kon men in een informele setting zijn/haar input leveren door het posten van geeltjes. In een tweede ronde is vooruit gekeken naar mogelijke uitvoering. De opbrengsten van de bijeenkomst worden hieronder in beeld gebracht. Daarbij is onderscheid gemaakt in een algehele indruk van de middag op basis van de interne evaluatie. Vervolgens wordt een samenvatting gegeven van alle overige feedback die is opgehaald. Deze is in een tabel geplaatst en als bijlage toegevoegd. In deze tabel is aansluitend ook een overzicht gegeven van de geeltjes per bouwsteen.

Algemeen beeld uitkomsten

Communiceren is een veelgehoorde opmerking. Communiceren in het algemeen, maar vooral in de zin van het uitleggen waarom we als gemeente iets doen. Daarbij kan gedacht worden aan een algemene uitleg wat biodiversiteit is, waarom ecologisch bermbeheer belangrijk is. Het kan ook bijdragen aan het voorkomen van misverstanden. Wijzigingen in beheer worden ten onrechte vaak uitgelegd als een bezuiniging. De kracht van het communiceren zit hem in de herhaling en het aanspreken van de doelgroepen. Het beleidsplan kent reeds per bouwsteen een paragraaf Bewustwording en Communicatie. In aanvulling hierop wordt er gewerkt aan een specifiek communicatieplan als onderdeel van het beleidsplan. Ook kijken we naar samenhang met andere beleidsvelden als Klimaat en Duurzaamheid.

Samenhang is een tweede belangrijke opmerking. Er zijn meerdere vragen gesteld die betrekking hebben op de breedte van het plan. Hoe verhouden de bouwstenen zich met andere thema's als duurzaamheid en klimaat? Wat is de rol van de mens? Feit is dat we als gemeente niet de 'wereld'problemen kunnen oplossen. Om het één en ander werkbaar en uitvoerbaar te houden,

kun/moet je niet alles onder de paraplu van biodiversiteit zetten. Net zo min als dat dit niet onder de paraplu van duurzaamheid of klimaatadaptatie past. Alles hangt met elkaar samen. Het is de grote puzzel om de integraliteit te waarborgen, zonder te verdrinken in de materie wanneer je alles samenvoegt. Op strategisch niveau vormt de Omgevingsvisie de plek waar alles bij elkaar valt. Op beleidsniveau werken we integraal waarbij er door het communicatieplan een bredere aanzet gegeven gaat worden.

Meer ambitie tonen is de laatste grote gemeenschappelijke boodschap. Dit zou zich vooral moeten vertalen in het verder kijken dan alleen het gemeentelijk eigendom. Biodiversiteit houdt niet op bij (gemeente)grenzen. Juist in het buitengebied liggen kansen, bij terrein beherende instanties, in het landelijk gebied, maar ook grote landelijke structuren als de Vecht. De keuze voor bouwstenen wekt de suggestie dat de vijf bouwstenen gelijke prioriteit kennen. Terwijl een bouwsteen ‘snippergroen’ heel anders wordt ingeschat dan bouwsteen ‘groenstructuren en landschappen’. Deze laatstgenoemde zal daarom opgewaardeerd worden, aangezien hier de belangrijkste keuzes gemaakt worden. De methode van de bouwstenen/thema’s zal niet helemaal los gelaten worden. Reden hiervoor is de vertaling naar de website. Het doel is feitelijk geen papieren variant te gebruiken, maar teksten als bouwstenen toe te lichten op de website. Deze structuur maakt het mogelijk om eenvoudig bouwstenen toe te voegen of na verloop van tijd een enkele bouwsteen op onderdelen aan te passen.

Een verkorte opsomming van opmerkingen die van waarde zijn voor de evaluatie volgt hieronder:

- De opkomst was goed te noemen met een variatie aan mensen en achtergronden. Enkele mensen hadden zich niet aangemeld en, enkelen hadden zich wel aangemeld, maar waren toch niet gekomen. Behalve de groene organisaties waren ook inwoners, raadsleden, LTO, buurgemeenten, Provincie etc. aanwezig. De aanwezigheidslijst laat dit mooi zien.
- Het algehele beeld van de dag was positief, zowel inhoudelijk als qua groen netwerk. Wel waren er enkele kritische geluiden te horen:
 - De opbouw van het beleidsplan was voor sommige mensen wat lastig leesbaar. Feit is dat het plan in de basis geschreven is voor de eigen organisatie en niet voor de inwoners als zijnde een openbaar stuk. De gedachte was/is om het stuk te ‘herschrijven’ als webtekst, zodat het plan via de webpagina geraadpleegd kan worden. En zo ook als bouwstenen in de tijd aangevuld/gewijzigd kunnen worden.
 - Biodiversiteit i.r.t. agrariërs, “niet te veel schrijven! Communiceer in beelden of door middel van filmpjes!”.
 - De gemeente Dalfsen moet op dit onderwerp starten en blijven communiceren. Er blijkt (ook bij de mensen met groene achtergrond) nog veel kennis te ontbreken. Kars Veling refereerde hier in zijn presentatie ook naar. Wat is biodiversiteit? Waarom is het zo belangrijk? Waarom doen we wat we doen? Denk hierbij aan beheer of veranderingen in beheer. Ecologisch (berm)beheer doen we niet alleen voor de bloemetjes (en de bijtjes), maar voor het groter geheel. Het gaat om het gehele ecosysteem (Voedsel, Veiligheid, Vocht en Voortplanting). Denk ook aan verkeerde beeldvorming van carnavalsmengsels. Of het wegmaaien van kruidenvegetaties voor een net (winter)beeld, waarbij overwinterende soorten verdwijnen.
 - Inwoners willen handvaten krijgen. Koplopers durven niet altijd koploper te zijn. Mensen willen wel, maar moeten laagdrempelig, lokaal geholpen worden.
 - Dalfsen is in de basis goed op weg! Als gemeente zijn we in beheer goed bezig (goud bij duurzaam terreinbeheer, duurzame beplanting en middelen). Dat wordt als positief gezien. Maar ook door plaatselijk te experimenteren met ecologisch (berm)beheer. Dat we nu pas communiceren wordt als negatief geluid daar aan toegevoegd.
 - “We kunnen niet alle wereldproblemen oplossen”. We kunnen wel lokaal beginnen. Op welke schaal gaan we zaken aanvliegen/oppakken? Denk ook aan Duurzaamheid,

Energietransitie etc. Wat doen we al op deze onderdelen? Kunnen we dit meenemen in onze communicatie?’

- De schaal waarin we acteren. De één wil inzoomen op detailniveau, de ander wil de problemen/uitdagingen aanvliegen op breder niveau dan de gemeentegrens en denkt aan landschappen als het Vechtdal.
- Natuurinclusief bouwen staat als bouwsteen verderop in de tijd opgenomen. Moet dit niet naar voren gehaald worden?
- Hoe gaan we de onderwerpen uit de bouwstenen borgen in overige gebieden/projecten? Aansluiting vinden via de Plattelandsvisie / OmgevingsVisie!
- Er worden meerdere vragen gesteld over de relatie met andere onderwerpen. Waarbij de vraag is hoe ver je wilt in- dan wel wilt uitzoomen!

Uitkomsten vanuit andere bronnen

Naast de input vanuit de bijeenkomst hebben mensen op persoonlijke titel of namens een georganiseerde vereniging hun reactie gegeven via mail, brief en/of via het reactieformulier zoals die via de website beschikbaar gesteld was. Deze opmerkingen, suggesties en vragen zijn opgenomen in een tabel welke als bijlage aan deze nota is toegevoegd. De gegevens zijn geanonimiseerd opgenomen.

Deze opbouwende feedback is als ‘inbreng’ in de tweede kolom opgenomen. De reacties zijn weergegeven in de kolommen “Hoe verder brengen? / antwoord”. Het overzicht geeft op deze manier niet weer dat er ook positieve feedback is gegeven op het stuk. Zowel inhoudelijk al qua proces was er zeker ook sprake van complimenten.

Overzicht uitkomsten per bouwsteen

Blijk van dank

De reactienota is een mooie gelegenheid om namens de werkgroep biodiversiteit onze waardering uit te spreken aan:

- De groep mensen die tijdens eerdere sessie hun bijdrage hebben geleverd;
- De gemeenteraad voor het vragen om extra aandacht voor participatie. Door het langdurige tijdsbestek en alle ontwikkelingen rondom COVID-19 was participatie was dit naar de achtergrond geschoven;
- Alle betrokkenen vanuit het Groene Netwerk voor hun kritische, maar opbouwende feedback tijdens de bijeenkomst van 13 september, maar ook tijdens andere overlegmomenten;

Naschrift:

Op donderdag 17 november 2022 is deze reactienota (met uitzondering van dit naschrift) per mail verstuurd naar alle aanwezigen. In deze mail is aangegeven dat de reactienota verder besproken zou worden in een kleiner comité. Dit kleiner comité bestond uit de organisaties die schriftelijk gereageerd hebben. In de mail is aan de betrokkenen eveneens de kans geboden persoonlijk te reageren. Hiervan is door een enkeling gebruik gemaakt. Met deze personen zijn één-op-één afspraken gemaakt, waarbij er ruimte is geweest voor nadere toelichtingen. Via dit naschrift geven we ruimte aan de inbreng van LTO. Naast een algehele evaluatie van de sessie is er vanuit LTO specifiek aangegeven dat zij moeite hebben met de reactie op punten 2, 3 en 30 uit onderstaande tabel. De suggestie wordt gewekt dat het biodiversiteitsbeleid zich ook actief richt op gronden van derden. Het beleidsplan 'Biodiversiteit Voor Elkaar in het groene landschap' spreekt zich qua beleid niet uit over eigendommen in het buitengebied van derden en specifiek van agrariërs. Wel is er aandacht voor bewustwording bij de gehele samenleving. Ook kan er sprake zijn van aangepast beleid op aangrenzende gronden. Denk hierbij aan beheer van bermen. In dergelijke situaties zoeken we actief afstemming met belanghebbenden.

In de tabel hieronder wordt nog gewerkt met de indeling van het concept beleidsplan van mei 2022. Daarbij werd de indeling van 5 thema's gehanteerd. In de beantwoording is eveneens gebruik gemaakt van deze indeling. Bij het aanpassen van het concept is deze indeling deels gewijzigd. Het vast te stellen Beleidsplan 'Biodiversiteit Voor Elkaar in het groene landschap' 2023 is dus op een iets andere wijze opgebouwd.

Nr.	Inbreng	Van toepassing op onderdelen?		Hoe verder brengen? / antwoord	
1	De opzet met dezelfde thema's maakt het niet erg leesbaar. Advies om doelen, definities en uitgangspunten duidelijker weer te geven en achtergrondinformatie naar bijlagen te verplaatsen	Algemeen		Beleidsplan op onderdelen herschrijven	
2	Het is niet altijd even duidelijk of het beleidsplan zich richt op alleen de gemeentelijke gronden of ook op die van anderen.	4. Algemeen Kader		Meer ambitie tonen hiervoor	Aandacht bij uitvoeringsplannen
3	Het is niet altijd even duidelijk of het beleidsplan ook gaat of zal gaan over het buitengebied; het buitengebied komt in het beleidsplan nu niet of nauwelijks aan bod terwijl de teruggang van de biodiversiteit op agrarische gronden de afgelopen tientallen jaren gigantisch is.	4. Algemeen Kader		Meer ambitie tonen hiervoor	Aandacht bij uitvoeringsplannen
4	De beleidsvoornemens uit hoofdstuk 4 Algemeen Kader worden niet waargemaakt in de rest van het beleidsplan. Tabel 2 met de planning van bouwstenen voor toekomstige aanvullingen van het beleid stelt niet gerust dat dit op termijn alsnog gebeurt.	4. Algemeen Kader		Meer invulling aan geven door opstellen Communicatieplan en Agenda.	Ambitie moet ook samengaan met mogelijkheden qua uitvoering. Te hoge ambities stellen en alle problematiek in 1x willen oplossen is niet realistisch
5	Er is twijfel over het gebruik van de site waarneming.nl als open data bron. Er is geen zicht op kwaliteit	6.1 bouwsteen 1		Waarneming.nl is niet als bron voor data gebruikt. Veel van deze data is echter wel ingevoerd door de ecooloog verantwoordelijk voor de dataverwerking. De gebruikte data is afkomstig uit het Arcadis rapport, waarvoor naast eigen data ook de NDFF is geraadpleegd.	Eén van de actiepunten is het aangaan van een abonnement op de NDFF. De 'eigen' data van de ecooloog verschijnt daarnaast ook op Waarneming.nl. Daardoor lijkt het wellicht dat alleen deze open data bron is gebruikt. Dat is dus niet juist.
6	Waarom is er geen gebruik gemaakt van het Arcadis rapport (december 2020)?	6.1 bouwsteen 1		Het plan van Arcadis is meegenomen als Nulmeting. Het rapport maakte deel uit van de vaststelling van de Kadernota Groen en Biodiversiteit.	De tijdslijn van vaststelling van diverse stukken (wat ging er aan vooraf) benoemen in het beleidsplan. Daardoor wordt duidelijker dat deze info wel degelijk is gebruikt.
7	Het gebruik van gidssoorten in het beleidsplan richt zich ten onrechte niet op het buitengebied. Denk aan 'weidevogels' of 'leeuweriken' of 'patrijzen'	6.1 bouwsteen 1		De gekozen soorten zijn gidssoorten en géén doelsoorten. Er is bewust niet gekozen voor doelsoorten. Om die reden heeft het ook geen nut te kiezen voor soorten die op dit moment niet of vrijwel niet aanwezig zijn in een landschapstype	In tabel 3 zijn de gidssoorten per landschapstype uiteengezet. Deze landschapstypen vertegenwoordigen juist het buitengebied. Dit wordt verduidelijkt door het toevoegen van de kaart met hierop aangegeven de landschapstypen. Daarnaast worden er inzetjes toegevoegd van de gidssoorten waaruit hun karakteristiek per landschapstype verduidelijkt wordt.
8	Ecologische verbindingen worden enkel in de kernen weergegeven. De (gewenste) ecologische verbindingen in het buitengebied komen niet aan de orde. Wel in het rapport van Arcadis. Waarom wordt hier geen gebruik van gemaakt.	6.1 bouwsteen 1	afbeelding 3 t/m 7	De kaarten uit het rapport van Arcadis mbt het buitengebied zijn inderdaad weggevalen. Deze worden toegevoegd, waardoor de relatie met het buitengebied duidelijk wordt.	Het betreft de kaart van de NNN en de overzichtskaart Verbindingen bebouwde kom en buitengebied
9	Het is niet duidelijk hoe de structuren in het groenstructuurplan 2013-2017 zich verhouden tot de nu aangegeven ecologische verbindingen op de afbeeldingen 3 t/m 5. Er zijn niet te verklaren verschillen te zien	6.1 bouwsteen 1	afbeelding 3 t/m 7	Er kan verwarring ontstaan bij de interpretatie van de kaarten uit het GSP en de kaarten uit het beleidsplan biodiversiteit. In het GSP zijn Groenstructuren benoemd. Dit hoeven niet perse ook ecologische verbindingen te zijn.	Een voorbeeld kan een mooie bomenrij langs een ontsluitingsweg zijn. Ecologisch niet perse van grote waarde, maar wel esthetisch of verkeersbegeleidend. Een ecologische verbinding is vaak wel een groene structuur, maar andersom hoeft dit niet altijd het geval te zijn.
10	De (on)mogelijkheden om via RO/Omgevingswet te sturen op een grotere biodiversiteit in én buiten de bebouwde kom, komen niet of nauwelijks naar voren. Het is onduidelijk welke prioriteit de gemeente wil geven aan biodiversiteit bij belangenafwegingen.	6.1 bouwsteen 1	afbeelding 3 t/m 7	Bij ontwikkelingen dient de gemeente altijd te voldoen aan de WnB. Paragraaf 6.1.7 schetst daarnaast de relatie tussen ruimtelijke ontwikkelingen, de landschapstypen en gidssoort(groepen).	Bij elke ontwikkeling dient de groenstructuur zodanig ingericht te worden dat het leefgebied voor een gidssoort(groep) van het desbetreffende landschapstype verbeterd wordt.
11	Het is van belang om bij ruimtelijke ontwikkelingen van nieuwbouwwijken vanaf het begin te kijken hoe de verbindingen in de bestaande situaties zijn en welke verbindingen vervolgens wenselijk zijn	6.1 bouwsteen 1	afbeelding 3 t/m 7	Klopt. Als toevoeging kan gewerkt worden met de zogenaamde 3/30/300 regel. Eén methode die toegepast kan worden op nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Deze methode biedt houvast aan normen voor het openbaar groen.	3/30/300 --> vanuit ieder huis 3 bomen zichtbaar --> 30% kroonbedekking in elke buurt --> 300m tot een park of groene ruimte wonen waar je kunt recreëren.
12	In de regels voor verkoop van snippergroen (paragraaf 6.5.4) zou de eerste voorwaarde moeten zijn dat de verkoop niet mag leiden tot vermindering van biodiversiteit en groen.	6.5 bouwsteen 5		De gemeente hanteert reeds een kaart van alle kernen met daarop aangegeven wat voor verkoop in aanmerking komt. Dit is reeds marginaal.	De definitie onder 6.5.1. is hierin bepalend. Het blijkt dat er in de praktijk misverstanden zijn over wanneer iets het stempel snippergoen heeft. En daarmee dus mogelijkerwijs voor verkoop in aanmerking komt.
13	In het plan wordt gerefereerd aan de participatie-bijeenkomst in februari 2020. In het Arcadis-rapport van december 2020 is een samenvatting opgenomen van een werksessie met experts en stakeholders. Gaat dit over dezelfde bijeenkomst?	Algemeen		Dat klopt. De input van deze sessies zijn opgenomen in het Arcadis rapport dat als onderlegger heeft gediend voor het beleidsplan.	De tijdslijn van vaststelling van diverse stukken (wat ging er aan vooraf) benoemen in het beleidsplan

Nr.	Inbreng	Van toepassing op onderdelen?		Hoe verder brengen? / antwoord	
14	In Dalfsen zou slechts een beperkt aantal groene organisaties en groene vrijwilligers actief zijn. Wat kan hier van verwacht worden en hoe wordt het groene netwerk opgezet? Organisaties als LTO, Waterschap, ProRail, Staatsbosbeheer, Landschap Overijssel, Natuurmonumenten en de landgoederen worden gemist.	Algemeen		Met de eerste sessies in 2020 is feitelijk een start gemaakt met het ontwikkelen van het Groene Netwerk. Alle genoemde organisaties zijn destijds aangeschreven en waren grotendeels ook aanwezig.	Hier is bij de vervolgsessie een vervolg aan gegeven. De lijst wordt steeds groter en vollediger. Het Groene Netwerk is overigens niet alleen bedoeld voor 'donker'groene deelnemers, maar ook voor 'licht'groene belangstellenden. Verdere uitwerking komt voort uit de Agende en het Communicatieplan.
15	Plan onvoldoende leesbaar voor 'de inwoner'. Door woordkeuze/zinsopbouw als grote aantal pagina's.	Algemeen		Beleidsplan op onderdelen herschrijven	
16	Toevoegen 'Wat is Biodiversiteit?' In huidige plan onvoldoende toegelicht.	Inleiding		Toevoegen aan Beleidsplan	
17	Biodiversiteit houdt geen rekening met (gemeente)grenzen. Meer aandacht voor kansen op niet gemeentelijke eigendommen.	6.1 bouwsteen 1		Meer ambitie tonen hiervoor	Aandacht bij uitvoeringsplannen
18	Werkwijze van bouwstenen geeft duidelijkheid, maar keuze voor de bouwstenen roept vragen op.	Algemeen	3. Inleiding	Uitleg geven over keuze voor bouwstenen	
19	Missie en Visie helder uiteenzetten. Het algemeen kader geeft hierin een goede voorzet. Verder uitwerken.	4. Algemeen Kader		Prominenter benoemen	
20	Het plan lijkt vooral gericht op huidig beheer van de gemeente. Grotere ambitie vraagt om innovatieve voorstellen	Algemeen		??	
21	Analyse opstellen bestaande situatie versus wensbeeld, monitoring. Concretere doelen stellen qua toename biodiversiteit. Tekst uit paragraaf 6.1.10 is positief. Hoe gaat de gemeente hier handen en voeten aan geven?	Alle bouwstenen		Beleidsplan beschrijft hoofdoelen. Concrete uitwerking volgt in uitvoeringsplannen.	
22	Participatie graag concreter. Wat kunnen inwoners zelf doen, wat doet de gemeente, wat doen we samen?	Alle bouwstenen		Meer invulling aan geven door opstellen Communicatieplan en Agenda.	
23	Maak een inventarisatie/krachtveldanalyse van belanghebbenden waar mee samen gewerkt kan worden.	Algemeen		Onderdeel van Communicatieplan	Doorontwikkeling Groene Netwerk
24	Meer aandacht voor water. Water is onmisbaar voor vergroten biodiversiteit.	Algemeen		Waterverbindingen maken in huidige plan onderdeel uit van de ecologische verbindingen	Is mede het gevolg van de scope van het plan. Biodiversiteit kun je heel groot maken. Alles kan onder deze paraplu geplaatst worden. Streven is om het meer een plek te geven onder toekomstige bouwstenen.
25	Hoe gaat de gemeente pro-actief handelen en communiceren over het onderwerp "Steenbreek"	Algemeen		Onderdeel van Communicatieplan	Onderdeel van toekomstige bouwstenen
26	Er wordt gesproken over waarde van het landschapstype. Welke waarden? Waar in de gemeente zijn deze waarden/wil je deze waarden ontwikkelen? Waar in de gemeente liggen welke landschapstypen. De Landschapstypen lijken vooral te gaan over het buitengebied, terwijl de groenstructuren juist binnen de kom zijn ingetekend.	6.1 bouwsteen 1	afbeelding 3 t/m 7	Herziening kaarten met uitleg. De kaarten van het buitengebied + de kaart met landschapstypen wordt toegevoegd	
27	Wat is een ecoverbinding precies?	6.1 bouwsteen 1		Een ecoverbinding is een belangrijke groenstructuur in de kernen voor biodiversiteit. Dergelijke groen ingerichte elementen moeten voldoende van afmeting zijn en verbinden grotere groengebieden met elkaar waardoor planten en dieren zich kunnen verplaatsen.	
28	We missen ecoverbindingen in het buitengebied. De verbinding stopt niet bij de kom en ook niet bij de gemeentelijke openbare ruimte. Zo is de Vecht met bijbehorend groen een belangrijke ecologische verbinding die we missen.	6.1 bouwsteen 1	afbeelding 3 t/m 7	De kaarten uit het rapport van Arcadis mbt het buitengebied zijn inderdaad weggefallen. Deze worden toegevoegd, waardoor de relatie met het buitengebied duidelijk wordt.	
29	We vinden het aantal parels minimaal, we kunnen ons niet voorstellen dat er niet meer zijn te vinden.	6.1 bouwsteen 1	afbeelding 3 t/m 7	Het woord 'parel' is afkomstig uit het GSP. Net als bij de term 'groenstructuur' zit het hem in de definitie van het woord 'parel'. Een groen-element kan als groenstructuur een parel zijn, maar hoeft dit qua biodiversiteit niet te zijn. Een solitaire eik is esthetisch een parel, maar niet perse ihkv biodiversiteit. Niet meer dan een andere eik.	Toevoegen van het woord 'parel' aan woordenboek
30	Agrariërs maken voor een groot deel het landschap. Hoe zorg je dat biodiversiteit juist in dit landschap wordt versterkt? Wij zien graag dat de gemeente landeigenaren / agrarërs actief stimuleert zich in te zetten voor langdurig meer biodiversiteit op hun erf.	6.1 bouwsteen 1		Is mede het gevolg van de scope van het plan. Biodiversiteit kun je heel groot maken. Alles kan onder deze paraplu geplaatst worden. Streven is om het meer een plek te geven onder toekomstige bouwstenen.	
31	Graag duidelijk aangeven dat deze bouwsteen voor bermen buiten en binnen de kom geldt.	6.2 bouwsteen 2		Verwerken in tekst	
32	Bij het doel staat 75% van de bermen beheren. Waarom niet 100%. Wat doe je met de overige 25%	6.2 bouwsteen 2		Er staat minimaal 75%. Een bepaald percentage bermen zal om verschillende redenen niet geschikt zijn voor ecologisch bermbeheer. Denk aan de primaire functie van een berm ihkv verkeersveiligheid, uitzicht, bescherming wegdeel, waterafvoer etc.	
33	Wadi's en laagtes in het plantsoen mogen meer aandacht krijgen in het plan. Het inzaaien van laagtes met kruiden bevordert de biodiversiteit en zorgt er ook voor dat water langer wordt vastgehouden.	6.2 bouwsteen 2		Krijgt in de praktijk al veel aandacht en zal bij de uitvoeringsplannen zijn uitwerking krijgen.	

Nr.	Inbreng	Van toepassing op onderdelen?	Hoe verder brengen? / antwoord
34	Verkoop zo min mogelijk snippergroen. Zet het snippergroen juist in om de biodiversiteit te vergroten.	6.5 bouwsteen 5	De definitie van 'Snippergroen' is hierbij bepalend. Tekst geeft reeds aan dat het gaat om stukjes groen die géén betekenis hebben voor o.a. biodiversiteit.
35	Geef als gemeente aan welke stukken snippergroen zijn en of bewoners hiermee aan de slag kunnen. Niet verkopen dus.	6.5 bouwsteen 5	Maakt deel uit van de verder uitwerking --> sterker benoemen als actiepunt.
36			
37	Wat vindt u belangrijk binnen bouwsteen 1? --> Ecologisch Bembbeheer	6.1 bouwsteen 1	
38	Waar zou de gemeente meer aandacht voor moeten hebben binnen bouwsteen 1? --> Groen inzetten tegen warmte "hittestress"	6.1 bouwsteen 1	
39	Wat vindt u belangrijk binnen bouwsteen 2? --> Veiligheid / overzicht. Maar biodiversiteit staat mijn inziens wel boven netheid of strak bijgehouden kanten	6.2 bouwsteen 2	
40	Waar zou de gemeente meer aandacht voor moeten hebben binnen bouwsteen 2? --> Inheemse planten (volgens mij wordt daar al wel opgelet)	6.2 bouwsteen 2	
41	Wat vindt u belangrijk binnen bouwsteen 3? --> Liefst natuurlijke bestrijding waar mogelijk	6.3 bouwsteen 3	
42	Waar zou de gemeente meer aandacht voor moeten hebben binnen bouwsteen 3? --> geen	6.3 bouwsteen 3	
43	Wat vindt u belangrijk binnen bouwsteen 4? --> Voorlichting aan bewoners	6.4 bouwsteen 4	
44	Waar zou de gemeente meer aandacht voor moeten hebben binnen bouwsteen 4? --> Voorlichting aan bewoners	6.4 bouwsteen 4	
45	Wat vindt u belangrijk binnen bouwsteen 5? --> geen beeld bij	6.5 bouwsteen 5	
46	Waar zou de gemeente meer aandacht voor moeten hebben binnen bouwsteen 5? --> geen aanvulling	6.5 bouwsteen 5	
47	Welke kansen ziet u voor het vergroten van de biodiversiteit? --> Meer gewoon wilde bosjes met inheems struiken/bomen. Relatief weinig onderhoud. Mensen motiveren meer groen bij huis. Zlef een grote boom bij huis waar wij en de burens afgelopen zomer van hebben geprofiteerd met een koel huis.	Algemeen	
48	Hoe kunnen we deze kansen effectief benutten? --> Mensen informeren over de voordelen ervan.	Algemeen	
49	Ik zet mij graag in voor: Delen van informatie. Meedenken	Algemeen	
50	Wilt u actief op de hoogte gebracht worden of zelf actief een bijdrage blijven leveren aan ons groene Netwerk? --> Nee	Algemeen	
51			
52	Wat vindt u belangrijk binnen bouwsteen 1? --> herstel verdwenen hagen in afgelopen eeuw	6.1 bouwsteen 1	
53	Waar zou de gemeente meer aandacht voor moeten hebben binnen bouwsteen 1? --> uitleggen aan grondgebruikers wat het belang is van hagen voor hun bedrijfsvoering en voor de maatschappij	6.1 bouwsteen 1	
54	Wat vindt u belangrijk binnen bouwsteen 2? --> inheemse soorten	6.2 bouwsteen 2	
55	Waar zou de gemeente meer aandacht voor moeten hebben binnen bouwsteen 2? --> uitleggen wat het belang is van inheemse soorten (zie ook https://www.cruythoeck.nl/)	6.2 bouwsteen 2	
56	Wat vindt u belangrijk binnen bouwsteen 3? --> natuurlijke bestrijding	6.3 bouwsteen 3	
57	Waar zou de gemeente meer aandacht voor moeten hebben binnen bouwsteen 3? --> voorlichting	6.3 bouwsteen 3	
58	Wat vindt u belangrijk binnen bouwsteen 4? --> natuurlijke bestrijding met vergroten diversiteit ipv monocultures zowel in landbouw als bosbouw	6.4 bouwsteen 4	
59	Waar zou de gemeente meer aandacht voor moeten hebben binnen bouwsteen 4? --> voorlichting, excursies naar voedselbossen bijvoorbeeld	6.4 bouwsteen 4	
60	Wat vindt u belangrijk binnen bouwsteen 5? --> waardevol als steppingstone in versteende omgeving	6.5 bouwsteen 5	
61	Waar zou de gemeente meer aandacht voor moeten hebben binnen bouwsteen 5? --> samenvoegen van percelen	6.5 bouwsteen 5	
62	Welke kansen ziet u voor het vergroten van de biodiversiteit? -->voorbeeldprojecten onder de aandacht brengen	Algemeen	
63	Hoe kunnen we deze kansen effectief benutten? --> excursies organiseren	Algemeen	
64	Ik zet mij graag in voor: bewustwording	Algemeen	
65	Wilt u actief op de hoogte gebracht worden of zelf actief een bijdrage blijven leveren aan ons groene Netwerk? --> ja	Algemeen	
66			
67	Wat vindt u belangrijk binnen bouwsteen 1? --> behoud van en versterking bestaande structuren	6.1 bouwsteen 1	
68	Waar zou de gemeente meer aandacht voor moeten hebben binnen bouwsteen 1? --> naleving van goed onderhoud hierop en uitleg aan belanghebbenden wat goed onderhoud is en daarmee bewustworden creëren	6.1 bouwsteen 1	
69	Wat vindt u belangrijk binnen bouwsteen 2? --> gefaseert maaien	6.2 bouwsteen 2	
70	Waar zou de gemeente meer aandacht voor moeten hebben binnen bouwsteen 2? --> communicatie	6.2 bouwsteen 2	
71	Wat vindt u belangrijk binnen bouwsteen 3? --> zie hoe ze het in Westerveld hebben aangepakt	6.3 bouwsteen 3	
72	Waar zou de gemeente meer aandacht voor moeten hebben binnen bouwsteen 3? --> communicatie	6.3 bouwsteen 3	
73	Wat vindt u belangrijk binnen bouwsteen 4? --> kenbaar maken welke deze zijn en waarom dit belangrijk is	6.4 bouwsteen 4	
74	Waar zou de gemeente meer aandacht voor moeten hebben binnen bouwsteen 4? --> weer communicatie	6.4 bouwsteen 4	
75	Wat vindt u belangrijk binnen bouwsteen 5? --> niet	6.5 bouwsteen 5	

Nr.	Inbreng	Van toepassing op onderdelen?		Hoe verder brengen? / antwoord	
76	Waar zou de gemeente meer aandacht voor moeten hebben binnen bouwsteen 5? --> geen	6.5 bouwsteen 5			
77	Welke kansen ziet u voor het vergroten van de biodiversiteit? --> particuliere tuinen, bermen, erven maar vooral ook boerenbedrijven	Algemeen			
78	Hoe kunnen we deze kansen effectief benutten? --> voorbeelden, pilotprojecten in combinatie met excursies	Algemeen			
79	Ik zet mij graag in voor: voorlichting	Algemeen			
80	Wilt u actief op de hoogte gebracht worden of zelf actief een bijdrage blijven leveren aan ons groene Netwerk? --> ja	Algemeen			
81					
82	Iedereen betrekken. Grondeigenaren persoonlijk vragen naar de plannen voor de komende jaren ter vergroting van biodiversiteit. Indien dit lastig is voor mensen, kunnen er bijeenkomsten georganiseerd worden, waarbij er ruimte is voor voorbeelden en het beantwoorden van vragen. Via deze weg de mogelijkheden bekijken om groene structuren te schakelen en in uitvoering samen op te trekken.	Algemeen			
83	Het zou mooi zijn om een biodiversiteitscoach in Dalfsen te hebben die mensen helpt hun plannen te maken en uitvoerbaar te maken en te checken op biodiversiteitswaarde	Algemeen			
84					
85	Bermbeheer in Zwolle historie en nu verder. Presentatie op papier bedoeld als achtergrondinformatie om tot een goed bermbeheer te komen.	6.2 bouwsteen 2			
86					
87	Biodiversiteit speelt niet alleen op terreinen van de gemeente zelf, maar op het totaal van ons leefgebied. Als overheid heeft de gemeente een essentiële en bepalende rol. Wil de gemeente deze rol voluit op zich nemen? Deze houding blijkt niet uit het opgestelde plan.	Algemeen			
88	Schrijf de doelen, de rol en de aanpak van de gemeente helderder op, zodat personen en groepen uit de gemeente zich hier aan kunnen verbinden. Op deze wijze kan een groen netwerk resultaat opleveren	Algemeen			
89					
90	Bodem en water belangrijker	Visie	6.1 bouwsteen 1		
91	Herstel en verbinding landschapselementen	Doel	6.1 bouwsteen 1		
92	Gemeente moet verantwoordelijkheid pakken!!!	Verantwoordelijkheid	6.1 bouwsteen 1		
93	Algemeen belang voor laten gaan. Vaak strandt een groenplan omdat er één of twee bezwaarmakers zijn.	Wetgeving	6.1 bouwsteen 1		
94	Vecht ecosysteem + bewustwording	Beheer	6.1 bouwsteen 1		
95	- Dassentunnel vb samenwerken met andere overheden -Verbinden van elementen --> ecostructuren -Van te voren in gesprek over inrichting -Stimuleren bosontwikkeling met behouden landschappelijke karakter -Elzen singels terugbrengen Nieuwleusen	Inrichting	6.1 bouwsteen 1		
96	Kennis verdieping soorten	Monitoring	6.1 bouwsteen 1		
97	-Bijeenkomsten moment afstemmen op bezoekers -Communicatie buiten -Natuurloket Dalfsen -Website Natuur -Belangrijk	Bewustwording en Communicatie	6.1 bouwsteen 1		
98	-Bij projecten burgers betrekken inrichting / beheer -Samenwerken met agrariërs -Heel belangrijk -Verregaande samenwerking tussen gemeente, 'groenclubs' en burgers om klussen op te zetten en uit te voeren. Samen staan we sterk!	Participatie en samenwerking	6.1 bouwsteen 1		
99	-Soil4u.nl -LESA -Benadrukken eco-verbindingen buiten -Regelgeving zorgt voor afname biodiversiteit -Opbouw rapport duidelijker / scherper -Prorail contact	Locaties / overig	6.1 bouwsteen 1		
100	-Landschap Overijssel -Bijenvereniging -Scholen -HoopHeggen -Natuurboerderij	Welke stakeholders moeten we betrekken?	6.1 bouwsteen 1		
101	Doe wat kân! Met ambitie	Visie	6.2 bouwsteen 2		
102	-Eerst bij de inwoners langsgaan -Maak een communicatieprogramma -Betrede de lokale groepen -Maaien volgens het principe van Prof. Westhof – Patroon en Proces	Bewustwording en Communicatie	6.2 bouwsteen 2		

Nr.	Inbreng	Van toepassing op onderdelen?		Hoe verder brengen? / antwoord	
103	Nadenken over beleid --> burgers die hun eigen gang gaan	Welke stakeholders moeten we betrekken?	6.2 bouwsteen 2		
104	-Netwerk vormen door verbinding oCampings oRustpunten oStroken bij sportparken oParticulieren met beetje grond oSlootkanten oHoutwallen oWadi's oZorgboerderijen	Overige suggesties?	6.2 bouwsteen 2		
105	Balans. Sla niet door!	Doel	6.3 bouwsteen 3		
106	Let op wanneer je kunt stoppen	Monitoring	6.3 bouwsteen 3		
107	Echt nodig!	Bewustwording en Communicatie	6.3 bouwsteen 3		
108	Bestrijden. Weg ermee!	Visie	6.4 bouwsteen 4		
109	Stel vaste adviescommissie in met goede breedte met heldere opdracht à la landinrichtingscommissie (zonder wethouders)	Hoe geven we vorm aan het groene netwerk?	6.4 bouwsteen 4		
110	-Verkoop zo min mogelijk snippergroen -Inzetten vergroten biodiversiteit -Aangeven naar bewoners welke stukken snippergroen er zijn om aan de slag te gaan	Bewustwording en Communicatie	6.5 bouwsteen 5		
111	-Aandacht voor bomen + water als basis -Pak alle thema's nu op! -Koppel-klimaatadaptatie en biodiversiteit -Verplichten tegels eruit □ groen erin -Koppel water- tuinen- biodiversiteit -Bomen en struiken geschikt voor droogte en te veel vocht	Klimaatadaptatie en groen	Toekomstige bouwstenen		
112	-Graag voor mijn deur. Natuur voor gras... -En niet meer maaien bij gortdroog gras	Beheer openbaar groen	Toekomstige bouwstenen		
113	-Bloemrijke akkerranden. Subsidie- eenjarig mais/ meerjarig participatie -Samenwerken met andere partijen: NS, Waterschap etc. -Adviesorgaan "Biodiversiteit" -Inrichting + beheer commissie landelijk gebied intern + extern	Gezonde leefomgeving (beleven en benutten)	Toekomstige bouwstenen		
114	-Voedselbossen + voedseltuinen stimuleren + voedselhagen -Input Dalfsen Bossenstrategie -Binnen bestaande structuren eetbaar groen, voedselhaag, voedselbos -Adoptiebeheer + adoptieplan -Data gedreven werken bomen – monitoren weg – erbij -Slagenlandschap herstellen in Nieuwleusen -Aandacht voor verdwijnende rijen bomen – coulissen landschap	Bomenbeleid	Toekomstige bouwstenen		
115	-Energie eigen bedrijf en leveren overtollig -Verdienmodel voor boeren?	Energietransitie	Toekomstige bouwstenen		
116	-Communicatie – uitleggen van het verhaal. Hoe? -Betrekk kinderen bij bepaalde activiteiten van de gemeente	Overige bouwstenen	Toekomstige bouwstenen		
117					
118					
119					
120					